

POJAVA ZNAČAJNIH ŠTETA OD ŠLJIVINOG SVRDLAŠA
(RHYNCHITIDAE: *Rhynchites auratus*) NA VIŠNJAMA

SIGNIFICANT DAMAGE OF APRICOT WEEVIL (RHYNCHITIDAE:
Rhynchites auratus) ON SOUR CHERRY

I. Ciglar, Božena Barić

SAŽETAK

U voćnjacima Hrvatske pipe porodice Rhynchitidae su vrlo rijetko prisutne. U komercijalnim voćnjacima ta grupa štetočinaca nema praktičnog značenja u zaštiti voćnjaka od štetočinaca.

Neke vrste kao što su *Coenorhinus aequatus* L., mali jabukov svrdlaš, *Rhynchites caeruleus* Deg., svrdlaš izbojaka, mogu se ustanoviti u starim ekstenzivnim voćnjacima, a nešto značajnija vrsta jest *Coenorhinus germanicus* Hbst, pipa jagodine stapke na jagodama.

Mali jabukov svrdlaš *C. aequatus* čini štete na plodovima jabuke, šljive, breskve, marelice i dr. Pipa čini štete praveći bušotine na plodovima.

Svrdlaš izbojaka *R. caeruleus* bušeći rupice na izbojcima uzrokuje njihovo lomljenje, što može biti veća šteta na mladim stablima.

Jagodin svrdlaš *C. germanicus* čini štete na jagodama, malini, kupini, ribizu oštećujući lišće i izbojke.

Rijetko prisutne pipe u voćnjacima Hrvatske mogu biti *Rhynchites bacchus* L., jabukov svrdlaš kao i *Byctiscus betulae* L., cigaraš.

U novije smo vrijeme utvrdili jaki napadaj šljivine pipe *Rhynchites auratus* Scop. u voćnjaku višnje u Borincima kod Vinkovaca.

U radu će biti opisana ova u nas manje poznata vrsta i iskustva u njezinom suzbijanju.

Ključne riječi: svrdlaši, višnja, Rhynchitidae

ABSTRACT

A small group of weevils, family Rhynchitidae, are rarely present in Croatian orchard. In commercial orchards this group of pest has practically no importance. Some species like *Coenorhinus aequatus* Linnaeus, apple fruit rhynchites, *Rhynchites caeruleus* DeGeer, apple twig-cutter can be present on abandoned apple trees and a little more important species is *Coenorhinus germanicus* on strawberry.

Apple fruit rhynchites damage fruitlets on apple, plum, peach, apricot and etc. The weevil cause harm by boring holes on fruit.

Apple twig-cutter cut young shoots and this can seriously damage young trees.

Strawberry rhynchites damage the strawberry, blackberry, loganeberry and raspberry.

The damage occurs on leaves or young shoots.

A rarely present weevil in Croatian orchards can be *R. bacchus*. Nowadays however we find a widely distributed species of weevils *Rhynchites auratus* which become very important pest on sour cherry. This article describes this little known species and our experience with control measures.

Key words: weevil, sour cherry, Rhynchitidae

OPIS VRSTE *Rhynchites auratus*

U novijoj literaturi ima malo podataka o pipi *R. auratus*. Vrsta je prisutna u nasadima u kojima je kompletna fauna bogatija (Ciglar, Barić, 1999.) što nije slučaj u modernim, intenzivnim voćnjacima. U nas se vrsta prema Kovačeviću (1952.) naziva šljivin svrdlaš ili višnjin svrdlaš (Maceljski, 1999.).

Pipa svrdlaša je zlatnozelene metalne boje s ljubičastim odsjajem (Kotte, 1958.), za razliku od vrste *Coenorhinus aequatus* koja jest crvenosmeđe boje, a *Rhynchites caeruleus* je metalno plavozelene boje ili *Rhynchites bacchus* purpurnocrvene boje. Veličina odraslog oblika iznosi 7 do 9 mm ne računajući dužinu ticala.

BIOLOGIJA

Prema našim opažanjima u voćnjaku višnje u Borincima, imago pipe se pojavljuje u početku vegetacije višnje, tj. u vrijeme bubrenja pupova (mjesec travanj). Nakon cvatnje, imaga odlažu jaja na plodove višnje u kojima se razvija ličinka. Nakon potpunog razvoja, ličinke se kukulje u tlu. Nova imaga pojavljuju se ujesen u mjesecu rujnu kada se zadržavaju u krošnji voćaka gdje prezimljuju.

ŠTETE OD NAPADAJA PIPE *Rhynchites auratus*

Imaga pipa u rano proljeće napadaju pupove i tek otvorene cvjetove koje izgrizaju, te ih mogu ili potpuno ili djelomično uništiti. Jaki napadaj pipa ima za posljedicu smanjenje broja cvjetova i plodova.

Poslije cvatnje pipa ubada plodove u koje odlaže jaja čime ih oštećuje. Oštećeni plodovi ne otpadaju, već se i dalje razvijaju i rastu, ali su deformirani, u njima se razvijaju ličinke što sve smanjuje vrijednost plodova kao stolnog voća i smanjuje njihovu kvalitetu u preradi.

PRAĆENJE POJAVE PIPE *R. auratus*

Prisutnost pipe na stablima voćaka kontrolira se metodom otresanja grana (Steiner, 1965.). Ovom metodom se pregleda relativno veliki broj grana (100 grana po tabli ili po voćnjaku manje površine), te se na taj način registrira prisutnost pipe u voćnjaku. Kritični broj pipa po stablu nije dovoljno proučen. U našim pokusima u netretiranom voćnjaku značajne ekonomske štete primjerice na stablima višnje mogu se ustanoviti ako se na 100 grana otresanjem ustanovi 3 do 5 pipa.

MJERE SUZBIJANJA

Suzbijanje pipe provodi se nakon cvatnje kako bi se spriječila pojava šteta na plodovima. U našim smo pokusima postigli dobre rezultate sa sljedećim insekticidima:

tiaklopid - Calypso 480 SC,
imidaklopid - Confidor SL 200,
tiametoksin - Actara 25 WG

LITERATURA:

Ciglar, L., B. Barić (1999.): Fauna štetnih kukaca i grinja u voćnjacima Hrvatske, Entomol. Croat. Vol. 4. Num. 1-2.: 63-69.

Honomichl, K. (1974.): Jacobs/Renner Biologie und Ökologie der Insekten, Ein Taschenlexikon, p.p. 515. Gustav Fischer Stuttgart.

Kotte, W. (1958): Krankheiten und Schädlinge im Obstbau, p.p. 114.

Kovačević, Ž. (1952.): Primjenjena entomologija, p.p. 249. Sveučilišna naklada Liber, Zagreb.

Macelj, M. (1999.): Poljoprivredna entomologija, p.p. 233. Zrinski Čakovec.

Rode, R. (1995.): Pflanzenschutz im integrierten Obstbau, p.p. 373, Verlag Eugen Ulmer.

Adresa autora - Author's address:

Primljeno: 22. 12. 2000.

I. Ciglar

Božena Barić

Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Svetošimunska 25

10000 Zagreb